

УДК 34.07

Кузьменко Богдан Сергійович –
студент Національного Юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

Bogdan S. Kuzmenko –
student of Yaroslav Mudryi National Law University
(77 Pushkinska Street, Kharkiv, 61024, Ukraine)

Еволюція функцій прокуратури в контексті викликів часу

У статті досліджується процес зародження прокуратури в Російській імперії за часів Петра I. Визначено причини та порядок виникнення інституту прокуратури, його повноваження і недоліки. У статті визначаються основні зміни, що відбулися в обсязі повноважень і правовому статусі прокуратури за часів Катерини II.

Ключові слова: *судова реформа 1864 р., прокуратура, судова система, генерал-прокурор, прокурор, реформи, історичне порівняння, функції прокуратури.*

*В статье исследуется процесс зарождения прокуратуры в Российской империи во времена Петра I. Определены причины и порядок возникновения, полномочия и в чем именно заключались недостатки такой системы. В статье воспроизводятся изменения, которые произошли в объеме полномочий и правовом статусе прокуратуры во времена Екатерины II. **Ключевые слова:** судебная реформа 1864, прокуратура, судебная система, генерал-прокурор, прокурор, реформы, историческое сравнение, функции прокуратуры.*

B.S. Kuzmenko Evolution of the Functions of the Prosecutor's Office in the Context of Time Calls

In this article the author describes the foundation of the Prosecutor's Office in Russian Empire. It takes place from the reign of Peter I. Firstly, the government officials, who were assigned by the king, have to ensure that management is carried out in accordance with the law. But in many reasons this public structure did not work successfully. So that the next authority, Katerina II, changed their warrants and give to the Prosecutor's Office more power and more responsibilities. For the first time it was good and prosecutors really work and deal with many problems in the empire. On the other hand, there are too many full powers, that causes the impossibility of coping with all of them, especially do it effectively. So that the author emphasize reader's attention to the Court Reform, which Alexander II enacts in 1862. This reform is really leading reform that sets the fundamental principles of the Prosecutor's Office. He reduces the powers to comply with current legislation on all the stages of the criminal process and execution of sentences. What is more, Alexander II gives prosecutors a new function – to maintain public indictments in court. Also, he builds strict subordination system for the servants of the law. So the author of the article wants the reader to see the foundation and development of the Prosecutor's Office in Russian Empire.

Keywords: *judicial reform of 1864, prosecutor's office, judicial system, prosecutor general, prosecutor, reforms, historical comparison, functions of prosecutor's office.*

Постановка проблеми. Інтерес істориків до судової реформи 1864 року не випадковий: і в наш час принципи судочинства і процесу, закладені в судових уставах, аж ніяк не канули в Лету. У часи Радянського Союзу цінність даних реформ применшували і не надавали великого значення. Але після розпаду СРСР історики і правознавці почали детальніше вивчати їх

положення. Найважливішим є те, що у ході розгляду основних тенденцій виникнення, розвитку та змін функцій прокуратури, як державного органу за реформами Олександра II, ми можемо здійснити історичне порівняння тодішніх функцій прокуратури і сьогоденних та на основі цього порівняння визначити основні

вектори подолання певних проблем у діяльності прокуратури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, щодо змін у діяльності прокуратури в Російській імперії і відповідно в Україні, слугувало предметом дослідження таких дослідників, як К. А. Скальковський, В. В. Сухонос, В. С. Кульчицький, О. Р. Михайленко, Г. Д. Джанішев, Б. В. Гіленський, В. Д. Гончаренко, І. І. Поляков, П. Ф. Щербина, О. Н. Ярмиш, Ю. Макаревич, М. Якимчук, В. Свербигуз, Б. В. Віленський, О. М. Павлюк. В цілому функції органів прокуратури того часу потребують подальшого дослідження.

Невирішені раніше проблеми. Задля вдосконалення роботи органів прокуратури України, фахівці у галузі права все частіше звертаються до досвіду, який прокуратура, як державний орган накопичувала від моменту її створення до сьогодні. Зокрема, й до вивчення позитивних аспектів діяльності прокуратури в ході історичного розвитку останньої. Тому дослідження цієї теми та її актуальність суттєві для розвитку сучасного інституту прокуратури в Україні.

Мета статті. Висвітлення основних і прогресивних на той час змін в діяльності органів прокуратури на території Російської імперії, що відбулися внаслідок судової реформи Олександра II. Для цього необхідно розглянути наступні питання: права і обов'язки прокурорів від 1722р., зміни в діяльності прокурорів за судовою реформою 1862 року. Проаналізувати стан прокуратури внаслідок судової реформи Олександра II, та на основі цього аналізу виявити позитивні та негативні сторони діяльності прокуратури того часу та сучасної України, з метою встановлення усіх можливих векторів розвитку прокуратури, як сучасного правоохоронного органу.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж ми розпочнемо досліджувати наслідки судової реформи 1864 р., нам необхідно визначити передісторію, тобто попередні функції, які здійснював цей державний орган з початку свого існування до реформи 1864 р., основні тенденції виникнення, становлення та розвитку прокуратури. Традиційно, прокуратуру як державний орган починають розглядати з часів правління Петра I. Прокуратура виникла внаслідок того, що у період кінця XVII ст. –

початку XVIII ст. підвищився рівень злочинності, посадових зловживань, хабарництва, казнокрадства. Виникла потреба у створенні державного органу для боротьби із цими негативними явищами. Друга причина виникнення прокуратури, зумовлена модернізацією державного механізму Петром I відповідно до зразків провідних європейських держав. Це прагнення підтверджує крилатий вираз «Прорубати вікно в Європу» з поеми О. С. Пушкіна «Мідний вершник», що належить Петру I, що свідчить про мету вдосконалення держави, саме за європейським зразком. У 1722 р. Петро I надав переваги організації нового державного органу за зразком французької прокуратури, але при з'ясуванні її функцій він вчинив інакше: замість прокуратури обвинувачуваного типу, він запровадив орган надзору, тобто на меті Петра I було створити прокурорський нагляд, як інститут контролю за діяльністю органів державної влади. Слід зазначити, що прокуратура була запроваджена трьома указами Петра I:

1. Указ від 12 січня 1722 р. «Быть при Сенате генерал-прокурору и обер-прокурору, так же во всякой коллегии по прокурору, которые должны будут рапортовать генерал-прокурору»;

2. Указ від 18 січня 1722 р. «Об установлении должности прокуроров в надворных судах и о пределах компетенции надворных судов в делах по доносам фискальных и прочих людей»;

3. Указ від 27 квітня 1722 р. «О должности генерал-прокурора». [1, с.9]

В свою чергу Указ від 27 квітня 1722 р. постановив генерал-прокурора над Сенатом, і зазначив що генерал-прокурор підпорядковується лише імператору. Також Петро I, переслідуючи підозрюваних у розкраданні та хабарництві, неодноразово доручав генерал-прокурору проведення слідчо-розшукових дій, тобто попереднього слідства, що свідчить про зародження наступної однієї з основних функцій інституту прокуратури. В порівнянні із прокуратурою за часів правління Катерини II роль генерал-прокурора збільшується. Про це свідчить те, що генерал-прокурор Глебов до його звільнення за комерційну діяльність в органах прокуратури навіть отримав від Катерини II функції судді і слідчого, імператриця доручила генерал-прокурору здійснювати судочинство й слідство у

всіх політичних справах. Після звільнення генерал-прокурора Глебова, був призначений 37-річний князь О. О. Вяземський, якому Катерина II повністю довіряла. Імператриця наділила його додатковими наглядовими функціями, вона запропонувала йому здійснювати нагляд за обігом грошей в державі. Генерал-прокурор отримав змогу приймати участь та впливати на законодавчу практику, тобто він мав право діяти не лише разом із Сенатом, але й самостійно від останнього, зміцнюючи прокуратуру як орган нагляду. Генерал-прокурор за часів правління Катерини II здійснював керівництво Таємним розслідуванням, що здійснювалось під керівництвом імператриці, яка особисто затверджувала вирoki.

Межі повноважень прокурора з моменту заснування прокуратури визначалися межами повноважень тієї установи, при якій він здійснював власні повноваження. Важливим є момент, що прокурор того часу не мав права голосу в ухваленні будь-якої адміністративної справи. Органи управління виробляють і вирішують справи, а прокурори здійснюють нагляд за додержанням законодавства в цьому процесі, але не приймають іншої найближчої участі в самій суті справи, в їх порушенні [2, с.284]. Щодо прокуратури часів Катерини II, то вона вивела повноваження прокурорів за межі діяльності тієї установи, при якій перебував прокурор. Цю тезу підтверджують слова М. В. Муравйова, він стверджував, що законодавство Петра Великого та найближчих його наступників обмежувало прокурорський нагляд урядовим діловодством, присутніми місцями і чиновниками. Законодавство Катерини II поставило цей нагляд на вищий ступінь охорони закону, які б не були ці порушення. Така охорона належить прокуратурі однаково і в адміністративних, і у судових справах, вся різниця тільки в прийомах і межах її дії. [2, с.304]

Крім всього вищезазначеного, прокуратура здійснювала повноваження нагляду за додержанням законодавства іншими органами та структурами держави, а саме, нагляд в справах щодо арешту, нагляд за місцями утримання ув'язнених та нагляд у справах, предметом яких була казна. За часів правління Катерини II функції прокуратури розширюються, це зумовлено прагненням Катерини II відновити судову систему петровського зразка, для цього

вона прийняла 7 листопада 1775 р. «Учреждения для управления губерний». В цьому нормативно-правовому акті був передбачений розділ «О прокурорской и стряпческой должности», норми якого встановлюють повноваження прокурора щодо загального та суддівського нагляду, конкретизуються посадові обов'язки прокурорів. Досить чітко, на законодавчому рівні оформилися основні функції прокуратури:

1. Охорона загального благоустрою в губернії. Ідеться про, сприяння своїми висновками точному розумінню сили законів; здійснювати нагляд за точним виконанням законів, охороняти встановлений ними порядок, сприяти припиненню протиправних діянь і зловживань;

2. Нагляд по казенному управлінню. Мається на увазі – сприяння припиненню недозволених казенних витрат; нагляд, щоб не стягалися збори, що не встановлені законом;

3. Нагляд по суду і розправі. Нагляд за дотриманням законів у судових рішеннях; нагляд за тим, щоб суди не привласнювали собі влади, яка їм не належить, і не входили у справи, що стоять поза їх підсудністю. [3, с.18-19]

Важливим на мою думку, є твердження Міністра юстиції та генерал-прокурора Російської імперії М. В. Муравйова. Він стверджував, що прокуратура з моменту її створення (1722 р.) і до судових реформ Олександра II була переважно органом загального (адміністративного) нагляду, а судова, обвинувальна або позовна, діяльність була лише одним із доповнень до функцій нагляду, ледве поміченим у законі, слабким і незначним на практиці.[4, с.284]

Отже, прокуратура запроваджувалась, як орган імператорської влади, котрий здійснював від імені цієї ж влади та за її дорученням нагляд за діями і рішеннями Сенату, інших центральних і місцевих установ. Але в останні роки правління Петра I прокуратура почала відігравати значну роль у зміцненні державності та фінансових справах. Щодо подальшого існування цього правоохоронного органу, то після смерті Петра I для прокуратури настали не найкращі часи, вона відійшла на другий план розвитку державної системи. З часів заснування прокуратури, зовсім змінився предмет її діяльності. Не зважаючи на те, що роль прокурора зросла при Катерині II, важливим є момент, що прокуратура, як і

більшість державних органів царської Росії, перебувала у складному становищі. Вона зберігала лише відносну єдність: Поряд з генерал-прокурором вищий нагляд здійснював Сенат, а на місцях - губернатори. Обер-прокуратура, яка здійснювала нагляд за рішенням справ в Сенаті, була пов'язана з губернською прокуратурою лише підпорядкуванням генерал-прокурору. Не було і єдиного законодавчого акта про прокурорський нагляд. Беспорядність прокуратури і низький рівень законності в той період були обумовлені не лише недоліками суспільної системи і бюрократичного апарату самодержавства в цілому, але і недоліками самого цього інституту.

По-перше, прокурорський нагляд був підпорядкований виконавчій владі в особі одного з міністрів. По-друге, сфера нагляду та функції прокурорів стали до того часу настільки великі і невизначені, що їх добросовісне виконання було нереальним. Все це призвело до того, що прокуратура, як і суспільство в цілому, вимагала серйозних перетворень.

В ході проведення Олександрівських реформ досить чітко було сформульовано призначення прокуратури: нагляд за точним і однаковим виконанням законів Російської імперії. Ще до судової реформи, у 1862 році, Державна Рада Російської імперії прийняла «Основні положення про прокуратуру». Цей документ встановлював принципи її організації і діяльності, які є непорушними протягом усього періоду існування Російської імперії, до їх числа були віднесені:

- єдність і найсуворіша централізація органів прокурорського нагляду;
- здійснення прокурорами покладених на них повноважень від імені всієї системи органів прокуратури;
- провадження верховного нагляду в імперії генерал-прокурором (він же міністр юстиції);
- строга підпорядкованість нижчестоящих прокурорів вищестоящим;
- незмінюваність прокурорів;
- незалежність прокурорів від місцевої влади при прийнятті ними рішення.

Першим етапом судової реформи було затвердження у 1862 р. «Основних положень перетворень судової частини в Росії», відповідно до цього нормативно-правового акту

прокуратура позбавлялась функції загального нагляду. Прокурорський нагляд здійснювався за дотриманням законодавства на всіх стадіях кримінального процесу, слідства і виконання вироків. З'явилась нова функція прокуратури – підтримання державного обвинувачення в суді. Слід зазначити, що ця функція відрізняється від сучасної функції підтримання публічного обвинувачення органами прокуратури в кримінальному процесі. Різниця полягає у тому, що за Судовими статутами прокурор сам формулював обвинувачення на підставі матеріалів попереднього слідства, а в сучасній прокуратурі прокурор в основному використовує обвинувальний висновок органу досудового слідства. Щодо прокурорського нагляду, то його сутність досконало визначає документ від 20 листопада 1864 р. – «Учреждения судебных установлений», Розділ III «Про осіб прокурорського нагляду», а саме стаття 124: «Прокурорський нагляд ввіряється обер-прокурорам, прокурорам та їх товаришам під вищим наглядом міністра юстиції як генерал-прокурора»; стаття 125: «прокурори перебувають при судових палатах і окружних судах, а при них – товариші прокурора, кількість яких визначалась штатним розкладом [5, с.257]. При окружних судах засновувалися інститути слідчих, які здійснювали під наглядом прокуратури попереднє розслідування злочинів на закріплених за ними ділянках. В колишніх судах функції розслідування злочинів здійснювали органи Земського суду і управи благочиння. Вони перебували під наглядом прокурорів і стряпчих правління. Обвинувальний висновок складався в канцелярії суду. Це створювало умови, при яких саме розслідування було відокремлене від суду.

У Статуті цивільного судочинства 1864 року передбачалося, що прокурор дає висновок по справі. Такий висновок був обов'язковим:

- по справах казенного управління, земських установ, міських і сільських товариств;
- по справах осіб, що не досягли повноліття, безвісно відсутніх, глухонімих і божевільних;
- з питань підсудності суперечки між судовими та адміністративними органами про усунення суддів;
- у спорах про підробку документів і взагалі у випадках, коли в цивільній справі

виявлялися обставини, що підлягають розгляду кримінального суду;

- з проханням про видачу свідоцтва на право бідності (як підстава для звільнення від судових витрат);

- по справах шлюбу і про законність народження.

Вельми характерно, що згідно з судовою реформою 1864 року поряд з призначенням та порядком діяльності прокурорів у кримінальному та цивільному судочинстві досить чітко визначалося, що прокуратура не повинна втручатися у діяльність суду, обмежувати самостійність суддів при прийнятті ними рішень по суті. При цьому зрівнювалися в правах прокурор-обвинувач і захисник. В обов'язок прокурорів входило: нагляд за однаковим і точним дотриманням законів; виявлення та переслідуванні перед судом порушення законного порядку та у вимозі розпоряджень до його відновлення; дача суду попередніх висновків у випадках, зазначених у статутах.

Вважаю доцільним зазначити, що М. В. Муравйов, аналізуючи положення судової реформи 1864 р, зробив висновок: «Деякі норми Судових статутів у період наростання революційних настроїв не відповідають вимогам часу». Він підготував доповідь Олександрові II, де зазначав необхідність перегляду законів про судоустрій і судочинство. Вважав, що судова реформа 1864 р., дала позитивні результати, але прийняті Устави не відповідали історичним умовам Російської імперії. Муравйов стверджував: «Автори судових статутів занадто захопилися європейськими зразками і внесли в російське законодавство процесуальні прийоми європейських країн, які не відповідали вимогам Росії». Я згоден з цим твердженням, адже внаслідок цього, за 30 років після судової реформи Уряду довелося ухвалити більше 700 законів і змін до законів, що доповнювали, змінювали або скасовували статті Уставів, задля адаптування цих нововведень до реалій Росії того часу. Моя позиція щодо цього питання підтверджується словами ректора Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого В. Я. Тація він наголосив: «Що годиться для Лондона, передчасне для Києва». [6]

В свою чергу А. Ф. Коні, який працював в Харківському окружному суді на посаді

товариша прокурора, оцінюючи роботу прокурорів після перших років з дня судової реформи, зазначав: «Запроваджуючи у Росії запозичений на Заході інститут державних обвинувачів, укладачі Судових статутів стояли перед складним завданням. Необхідно було створити посаду, яка б мала нові незвичні обов'язки і діяла не у тиші «присутствія», а в обстановці публічного зіткнення й обміну переконливими поглядами, і діяла при тому невідомою для цього зброєю – живим словом». Виникає питання, де було взяти здатних на це людей? Чи не будуть вони сліпо копіювати західні зразки, чи не перенесуть на російський ґрунт пристрасних і тріскучих прийомів французьких обвинувачів, що так часто зводять свою участь у судових дебатах на запальне цькування підсудного? А. Ф. Коні відповів на ці питання так: «Життя, однак, блискуче спростувало ці зловісні побоювання, здатні виправдати всілякі невдачі і підірвати всі починання. Люди знайшлися... Швидко і з запасом неочікуваних сил з'явилися перші судові оратори, які не тільки зрозуміли свою нову роль, але й уміли володіти словом і вносили у це вміння істинний талант. І були вони не сліпими копіювачами французького зразка. Самостійно пішли вони своїм шляхом, ще раз довівши здатність духовної природи російської людини».[7, с.122-124]

Щодо сучасності, то функції прокуратури відображають ті, котрі були запроваджені після реформи Олександра II. Після здобуття Україною незалежності, відповідно до ст. 121 Конституції України від 28 червня 1996 р. на прокуратуру було покладені наступні функції:

- 1) підтримання державного обвинувачення в суді;

- 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом;

- 3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;

- 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. [8]

Відповідно до Закону України від 30 вересня 2010 р. «Про внесення змін до

Конституції України» до функцій прокуратури від 8 грудня 2004 р. дододється пункт 5. Це положення встановлювало: «Нагляд за додержанням прав і свобод людини та громадянина, додержанням законів із цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими й службовими особами». Цей пункт статті 121 Конституції України також відомий під назвою «Загальний нагляд». Але 14 жовтня 2014 р. було прийнято Закон України «Про прокуратуру» на зміну Закону «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р., який фактично зберігав структуру радянської установи з підпорядкуванням прокуратури Верховній раді України (ст. 7 Закону). Спостерігаємо аналогічну ситуацію з прокуратурою за часів Катерини II, коли прокуратура підпорядковувалась виконавчій гілці влади, що і стало однією із передумов реформ прокуратури 1864 р., з цього випливає висновок, що історія повторюється, аби тільки гіркий досвід попередників не спіткав нас у сучасності. В ході цього процесу спостерігаються суттєві зміни. З Основного Закону держави було виключено окремий розділ про прокуратуру (VII Розділ), але суть справи полягає в іншому. Було скорочено штат працівників прокуратури: з 1991 р. було 20000 тис. прокурорів після реформи прокуратури – 15000, а з 1 січня 2018 р. до 10000 осіб. На мою думку, якщо скоротити штат працівників прокуратури, то можливе погіршення якості виконання всіх покладених на цей орган функцій, через збільшення навантаження на прокурорів, тому необхідний такий принцип, як співмірність працівників та справ, які вони розглядають і це стане передумовою більш ефективної праці, ніж тоді, коли прокурор перевантажений справами і через це результат його праці значно нижчий, ніж якби не було такого перенавантаження. Щодо підвищення ефективності прокуратури у здійсненні її повноважень, я вважаю, це можливим через якісне оновлення кадрів органів прокуратури, але все ж таки, яким би ти професіоналом своєї справи не був, більш ефективно та продуктивно прокурор буде працювати в спокійному, нормальному режимі, ніж у перенавантаженому, через нестачу співробітників. Можу зазначити один плюс з цього приводу, якщо скоротити чисельність прокурорів з 20000 до 10000 тис., то значно

зменшиться кількість витрат державного бюджету, бо держава вже не буде фінансувати 20000 тис. прокурорів, і ці кошти можна буде направити на розвиток галузей держави, які дійсно потребують цих коштів, через критичність їх становища.

Щодо реформування прокуратури, то це питання постає ще з часів проголошення України незалежною державою. Перша реформа почалась з прийняттям Конституції 1996 р., прокуратура повинна була позбавитися двох функцій: «Загального нагляду» та здійснення досудового слідства. Але ніяк не вдавалося втілити все задумане на практиці, адже керівництво прокуратури та політична еліта не бажали втратити свого впливу, тому функція «Загального нагляду» зберігалась до 2014 р. Я вважаю, відміну цієї функції позитивною зміною, адже що таке «Загальний нагляд»? Це те, що прокуратура, мала право прийти на будь-який об'єкт, на будь-яке підприємство, до будь-якої особи (юридичної або фізичної) і провести ревізію. І найголовніше, здійснення цієї функції було, незважаючи на те, що держава протягом 2004 до 2014 р.р. мала понад сотню інспекційних органів, котрі і так перевіряли відповідні положення галузей за якими вони були закріплені відповідно до закону. Прокуратура, фактично здійснювала додатковий нагляд. Постає питання, чи недостатньо більше ста інспекційних органів, які вели нагляд за, наприклад, екологічними правилами, санітарними правилами, правилами охорони труда, правилами виплати податків та ін., я вважаю, що цілком достатньо.

Що стосується функції досудового слідства, то цей закон прийняли в кінці 2015 р. Президент України підписав це положення на щорічній звітній прес-конференції, після цього у березні 2016 р. створили Державне бюро розслідувань, однак пропонується в порядку нагляду надавати письмові вказівки органам досудового слідства, які є обов'язковими для цих органів і підлягають негайному виконанню. Ці зміни вважаю цілком виправданими, бо необхідність позбавлення прокуратури цієї функції пов'язана із проблематичністю поєднання процесуального керівництва розслідуванням із безпосереднім здійсненням розслідування. Деякі науковці проти того, щоб у прокуратури була функція процесуального

керівництва досудовим слідством, з цього приводу висловився В. Стрёмовський, він зазначив: «Слідчий самостійно здійснює все розслідування у справі й визначає коло наступних дій, що їх потребує справа... Ця процесуальна самостійність слідчого необхідна для успішного виконання завдань слідчого. Тому слідчому необхідно надати можливість працювати так, щоб він не побоювався за прийняте ним рішення щодо справи, не виходив би з того, сподобається це прокуророві чи не сподобається». [9, с. 420] З цим поглядом я не згоден, і мотивую це тим, що не має чіткої відповіді на питання, а де гарантії того, що слідчий у ході здійснення своїх повноважень не відійде від закону, або не буде перебільшувати власні повноваження? Відповідь на це питання, я вважаю, очевидно – у будь-якому разі повинен бути контроль, з метою запобігання тих проблем, які я зазначив та інших, які можуть виникнути, внаслідок надмірної самостійності слідчих.

Висновок. Отже, прокуратура з моменту її створення була, в першу чергу, органом нагляду за додержанням законів. Згодом, за часів правління Катерини II її функції змінюються, а точніше сказати, доповнюються – це і проведення досудового слідства і

представництво інтересів держави у суді. Вони, навіть, мали право видавати власні законодавчі акти, тобто вийшли з прямого підпорядкування Сенату, як було за часів Петра I. Але час довів, що прокуратура не змогла впоратись з таким величезним об'ємом повноважень. А тому вже Олександр II, впроваджуючи свої реформи не оминув і прокуратури. Він зменшив обсяг їх повноважень, запровадив основні функції, які, до речі, в певній мірі збереглися в сучасних законах про прокуратуру як Російської Федерації, так і України. Зменшуючи повноваження, Олександр II вперше за всю попередню історію прокуратури приділив увагу такій функції як представлення інтересів держави в суді, чим задав напрямок подальшим судовим реформам і повернув Україну таки на ту французьку модель, від якої в свій час відмовився Петро I. Що ми можемо простежити і на історії розвитку прокуратури в сучасній Україні.

Список використаних джерел:

1. Прокуратура України: Академічний курс : підручник / В. В. Сухонос, В. П. Лакизюк, Л. Р. Грицаєнко, В. М. Руденко ; за заг. ред. к.ю.н., доцента В. В. Сухоноса. – Суми : Університетська книга, 2005. – 566 с.
2. Муравьёв Н. В. Прокурорский надзор в его устройстве и деятельности / Н. В. Муравьёв. – Т. 1. Прокуратура на Западе и в России. – Москва : Унив. тип., 1889. – 554 с.
3. Сухонос В. В. Поняття і сутність правового статусу прокуратури України / В. В. Сухонос // Держава і право. – 2011. – Вип. 51. – С. 199-204.
4. Муравьёв Н. В. Прокурорский надзор в его устройстве и деятельности [Електронний ресурс] : пособие для прокурор. службы. Т.1. Прокуратура на Западе и в России / Н. В. Муравьёв. – М. : Университетская типография, 1889 / Н. В. Муравьёв // Раритетні видання. Суди. Судочинство. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2009. – 1CD-ROM
5. Титов Ю. П. Хрестоматия по истории государства и права России / Ю. П. Титов. – М. : ПРОСПЕКТ, 1997. – 472 с.
6. Тацій В. Я. Що годиться для Лондона, передчасне для Києва : прокуратура в системі поділу влади / В. Я. Тацій ; упоряд.: О. В. Петришин, Ю. Г. Барабаш, В. І. Борисов ; відп. за вип. О. В. Петришин // Вибрані статті, виступи, інтерв'ю. – Х. : Право, 2010. – С. 780-783.
7. Кони А. Ф. Приемы и задачи прокуратуры (из воспоминаний судебного деятеля) / А. Ф. Кони. – Петроград : Изд-во П. П. Сойкина, 1923. – 116 с.
8. Конституція України : станом на 21 лютого 2019 р. – Харків : Право, 2019. – 76 с.

9. Антонюк О. Д. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням як новий напрям діяльності прокурора у кримінальному судочинстві / О. Д. Антонюк // Вісник Львівського університету імені Івана Франка. – 2010. – № 51. – С. 409-416
10. Савуляк Р. Організація, структура та правовий статус органів прокуратури Російської імперії за судовою реформою 1864 року в українських губерніях» / Р. Савуляк // Вісник Львівського університету. Сер. юридична. – 2009. – Випуск № 48. – С. 60-65.
11. Павлюк О. М. Правовий статус прокуратури за судовою реформою 1864 р. в Російській Імперії / О. М. Павлюк // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 65. – С. 312-317.
12. Шувалова В. А. О сущности судебной реформы 1864 г. в России / В. А. Шувалова // Советское государство и право. – 1964. – № 10. – С. 121-127.

References:

1. Prokuratura Ukrainy: Akademichnyi kurs : pidruchnyk / V. V. Sukhonos, V. P. Lakyziuk, L. R. Hrytsaienko, V. M. Rudenko ; za zah. red. k.yu.n., dotsenta V. V. Sukhonosa. – Sumy : Universytetska knyha, 2005. – 566 p.
2. Muraviev N. V. Prokurorskyi nadzor v eho ustroistve y deiatelnosty / N. V. Muraviev. – T. 1. Prokuratura na Zapade y v Rossyy. – Moskva : Unyv. typ., 1889. – 554 p.
3. V. V. Sukhonos, Poniattia i sutnist pravovoho statusu prokuratury Ukrainy / V. V. Sukhonos // Derzhava i pravo. – 2011. – Vyp. 51. – Pp. 199-204.
4. N. V. Muraviev, Prokurorskyi nadzor v eho ustroistve y deiatelnosty [Elektronnyi resurs] : posobyе dlia prokuror. sluzhbi. T.1. Prokuratura na Zapade y v Rossyy / N. V. Muraviev. – M. : Unyversytetskaia typhrafyia, 1889 / N. V. Muraviev // Raryetni vydannia. Sudy. Sudochynstvo. – Kh. : Nats. yuryd. akad. Ukrainy im. Ya. Mudroho, 2009. – 1CD-ROM
5. Yu. P. Tytov, Khrestomatyia po ystorry hosudarstva y prava Rossyy / Yu. P. Tytov. – M. : PROSPEKT, 1997. – 472 p.
6. Tatsii V. Ya. Shcho hodytsia dlia Londona, peredchasne dlia Kyieva : prokuratura v systemi podilu vlady / V. Ya. Tatsii ; uporiad.: O. V. Petryshyn, Yu. H. Barabash, V. I. Borysov ; vidp. za vyp. O. V. Petryshyn // Vybrani statti, vystupy, interv'iu. – Kh. : Pravo, 2010. – Pp. 780-783.
7. A. F. Kony, Pryemi y zadachy prokuratury (yz vospomynanyi sudebnogo deiatelia) / A. F. Kony. – Petrohrad : Yzd-vo P. P. Soikyna, 1923. – 116 p.
8. Konstytutsiia Ukrainy : stanom na 21 liutoho 2019 r. – Kharkiv : Pravo, 2019. – 76 p.
9. O. D. Antoniuk, Protsesualne kerivnytstvo dosudovym rozsliduvanniam yak novyi napriam diialnosti prokurora u kryminalnomu sudochynstvi / O. D. Antoniuk // Visnyk Lvivskoho universytetu imeni Ivana Franka. – 2010. – No. 51. – Pp. 409-416
10. R. Savuliak, Orhanizatsiia, struktura ta pravovyi status orhaniv prokuratury Rosiiskoi imperii za sudovoiu reformoiu 1864 roku v ukrainskykh huberniiakh» / R. Savuliak // Visnyk Lvivskoho universytetu. Ser. yurydychna. – 2009. – Vypusk No. 48. – Pp. 60-65.
11. O. M. Pavliuk, Pravovyi status prokuratury za sudovoiu reformoiu 1864 r. v Rosiiskii Imperii / O. M. Pavliuk // Aktualni problemy derzhavy i prava. – 2012. – Vyp. 65. – S. 312-317.
12. V. A. Shuvalova, O sushchnosty sudebnoi reformy 1864 h. v Rossyy / V. A. Shuvalova // Sovetskoe hosudarstvo y pravo. – 1964. – No. 10. – Pp. 121-127.